

Білик П.П. Аксіологія ефективності державно-управлінської діяльності: адміністративно-правова складова //Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні питання та проблеми правового регулювання суспільних відносин» 4-5 березня 2016 р., місто Дніпропетровськ. — Дніпропетровськ: ГО «Правовий світ», 2016. — 128 с. — С. 72-75.

Ефективне державне управління та державно-управлінська діяльність, як головна форма його здійснення, виконують надзвичайно важливі функції у становленні та забезпеченні розвитку суспільства. Реформи суспільно-політичного простору в Україні переконливо свідчать, що повернення на траєкторію стійкого розвитку можливе лише за умов формування інструментів державного впливу на процеси самоврядування, адміністративно-політичного буття, економіки, фінансів, правопорядку, безпеки, оборони тощо. Потреби і виклики сьогодення вимагають налагодження системної, комплексної роботи щодо здійснення і завершення реформ, спрямованих на побудову сучасної, стійкої, відкритої й конкурентоспроможної у світовому масштабі економіки, формування професійної й ефективної системи державного управління, і зрештою – на підвищення добробуту українських громадян. Сучасні соціально-економічні, політичні і глобалізаційні процеси в українському суспільстві формують нові вимоги до практичних дій органів державної влади і професіоналізації державних службовців, керівного складу в апараті державного управління, що повинні забезпечити організоване, демократичне, правове і головне – ефективне і результативне державне управління.

Найскладнішим видом соціально-корисної діяльності для людини стало узгодження в процесі життєдіяльності своїх інтересів з інтересами інших людей. Проблема полягає в тому, що людина сама стала виступати елементом певної множини, і зв'язок з іншими особами набув характеру взаємозв'язку і взаємодії. Виникла й потреба у відповідному впорядкуванні таких зв'язків заради досягнення спільної мети: забезпечення життєдіяльності всіх членів відповідного соціального утворення [1, с.43].

Потреба в упорядкуванні викликала зародження такого соціального феномена, як влада, тобто здатність і можливість одного суб'єкта нав'язати свою волю іншому суб'єкту, змусити його підкоритися цій волі. Феномен влади

проявляється в будь-яких людських спільнотах. Там, де збирається двоє чи більше людей для спільного досягнення певної мети, обов'язково виникає феномен влади. Розглядаючи зазначені властивості відносин між людьми, слід відзначити, що вони полягають саме у впорядкуванні зв'язків між ними заради досягнення певної мети. Ці властивості вказують на те, що ці зв'язки за змістом є управлінням, а оскільки елементами, між якими існують такі зв'язки, є люди, таке управління є соціальним (суспільним).

Оскільки об'єктивно управління у суспільстві виокремилося у самостійний вид діяльності, то виокремлювались відповідно суб'єкти, для яких управління стало головною функцією, а також формувалась інфраструктура забезпечення функціонування цих суб'єктів. Форма організації суспільства, якій відповідав зазначений тип управління, дістала назву «держава», а управління стало «державним» [1, с.46-48]. Соціальне управління є природньо притамним людському суспільству, і його розвиток обумовлюється ступенем різноманітності й складності суспільних відносин, потреба в упорядкуванні яких є об'єктивною умовою існування самого суспільства. І оскільки держава є формою організації суспільства, то державне управління має яскраво виражену соціальну природу, і саме завдяки йому суспільство стає організованим [2, с.11-12].

Характерною ознакою сучасного соціального управління стало перенесення методів, що застосовуються у діловому світі, і перетворення державної влади на організацію по наданню послуг громадянам як своїм клієнтам, що підвищує вимоги до компетентності, професійних знань, навичок управлінців, їх уміння орієнтуватися в складних обставинах і приймати правильні рішення, безумовно зорієнтовані на потреби громадян. Але на відміну від певної односторонності теорії управління, в якій взаємодія між суб'єктом і об'єктом управління виступає як відносини між тим, хто управляє і тим, ким управляють, більш доцільно розглядати управління як складний високосоціалізований процес, у якому управління не може обмежуватися лише поняттям діяльності і впливом на підлеглих, а визначається і поведінкою самого керівника, яка може бути або не бути прикладом для підлеглих, та загальною здатністю суб'єкта та об'єкта до самоуправління.

Звідси випливає розуміння соціального навантаження державного управління – воно є вольовим, підпорядкованим певно визначеній меті, владним, організуючим впливом держави в особі її органів та посадових осіб на ті суспільні процеси, які врегульовані попередньо нормами права з метою приведення їх в бажаний для нормального існування людини стан. Характерною ознакою такого стану є по-перше, взаємоузгодженість потреб та інтересів всіх носіїв, по-друге, формування такого порядку, коли всі потреби та інтереси гарантовано реалізуються їх носіями без завдання шкоди одне одному.

Управлінська діяльність найзагальнішим чином характеризується, як сукупність вироблених історичним досвідом, науковим пізнанням і талантом людей навиків, умінь, способів, засобів доцільних вчинків і дій людини у сфері управління.

Державно-управлінська діяльність, як зовнішній вияв державного управління, виходячи з досліджених поглядів та тенденцій визначення постає, як конкретні щоденні дії (у певних, визначених законодавством, формах та методах), посадових осіб апарату державного управління, якими опосередковується владний, цілеспрямований, односторонній, організуючий, імперативний, заснований на законі вплив на суспільство та найважливіші суспільні процеси з метою приведення їх у певний, бажаний для самого суспільства та держави, для кожної людини, впорядкований стан. Впорядкованим в даному розумінні є такий стан безпеки та правопорядку, при якому людина отримує реальні, гарантовані державою можливості реалізовувати наданий їй законодавством комплекс прав, свобод та законних інтересів, а нею виконання обов'язків є безперешкодним.

Механізм управлінської діяльності складається з таких частин: цільова частина - сукупність усіх цілей, на реалізацію яких спрямована управлінська діяльність (підвищення ефективності виконання основних функцій системи); функціональна частина — види управлінської діяльності (пізнавально-програмувальні та організаційно регулятивні), необхідні для виконання основних функцій організації. Методологічна частина - це ті методи, які використовуються при виконанні всіх видів управлінської діяльності, тобто забезпечують виконання функціональної частини.

Частина, яка відображає сукупність принципів, - норми або правила, за якими потрібно здійснювати успішну управлінську діяльність. Інструментальна частина - управлінські рішення, повноваження, засоби інформаційно-матеріально-енергетичного впливу на об'єкт управління. Технологічна частина є технологією підготовки прийняття і виконання управлінських рішень.

Від всебічного вивчення специфіки суб'єктів управління значною мірою залежить ефективність управління, яка досягається розмежуванням або об'єднанням функцій, визначенням мети на тому чи іншому етапі розвитку, запобіганням дублювання функцій тощо. Головною кінцевою метою системи управління є не особиста діяльність, а організація та забезпечення належного стану її об'єкта.

У державному управлінні під час оцінювання його результативності та ефективності повинні порівнюватись — перш за все мета, яка практично реалізується в ньому, з цілями, які об'єктивно зумовлені суспільними потребами; цілі, які реалізовані в управлінських процесах, з результатами, одержаними внаслідок об'єктивізації державного управління (рішень і дій його управлінських компонентів); — об'єктивні результати управління із суспільними потребами та інтересами; — суспільні витрати, які пішли на державне управління, з об'єктивними результатами, одержаними внаслідок управління; — можливості, закладені в управлінському потенціалі, зі ступенем їх реального використання. Виходячи з найбільш поширеного трактування поняття ефективності, ефективність управління — це результат, зіставлений із затратами на його досягнення (вони включають не лише прямі витрати на систему управління, а й витрати на реалізацію управлінських рішень).

Соціальна ефективність державного управління розкриває результати функціонування системи, тобто сукупності суб'єкта і керованих об'єктів державного управління, має комплексний характер [3, с.153]. Беручи до уваги зазначене, розрізняють три основних поняття ефективності державного управління: — загальну соціальну ефективність державного управління; ефективність організації і функціонування суб'єктів державного управління; — ефективність діяльності управлінських органів і посадових осіб. Критерії

загальної соціальної ефективності державного управління — це ті, які дають можливість бачити і, бажано, вимірювати досягнутий через державне управління рівень задоволення нагрітих потреб, інтересів і цілей суспільства, окремої соціальної групи, конкретної особи. На такому базисі можна визначити найголовніше: зв'язок державного управління і суспільства та готовність першого до забезпечення динаміки і гармонійності другого. З погляду раціональності й ефективності державного управління важливо, щоб задоволення потреб і вирішення породжених ними проблем проходило стійко, надійно і безповоротно, з належною повнотою і в належний час, при оптимальному використанні суспільних ресурсів. Критерії загальної соціальної ефективності покликані спрямовувати державне управління на потреби і проблеми суспільства та характеризувати управлінський рівень їх вирішення.

Ефективна управлінська діяльність має місце там і тоді, де і коли відповідна посадова особа або апарат державного управління загалом, використовуючи належні ресурси, в визначений законодавством спосіб або на власний розсуд (коли така можливість передбачена законодавством) виконує покладене функціонально-компетенційними нормами законодавства навантаження і досягає того результату, для якого власне існує держава – утвердження людини в якості найвищої соціальної цінності з гарантованими їй правами та свободами.

Література:

1. Атаманчук Г.В. Управление – фактор развития (размышления об управленческой деятельности)/Г.В.Атаманчук. – М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2002.- 567с.
2. Малиновський В.Я. Державне управління: Навчальний посібник. -Луцьк: Ред.-вид. відд. "Вежа " Вол. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2000. - 558 с.
3. Державне управління: Навч. посіб. / А.Ф. Мельник, ДЗБ О.Ю. Оболенський, А.Ю. Васіна, Л.Ю. Гордієнко; За ред. А.Ф. Мельник. — К.: Знання-Прес, 2003. — 343 с — (Вища освіта ХХІ століття)